

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Саса С.В. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Третяка Андрія В'ячеславовича щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 294 Кодексу України про адміністративні правопорушення у взаємозв'язку з положеннями пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України

На підставі статті 64 Закону України „Про Конституційний Суд України“ висловлюю окрему думку стосовно Рішення Конституційного Суду України від 31 березня 2015 року № 2-рп/2015 (далі – Рішення).

1. Громадянин Третяк А. В. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень частини другої статті 294 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – Кодекс), а саме „постанова судді у справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржена особою, яку притягнуто до адміністративної відповідальності, її законним представником, захисником, потерпілим, його представником протягом десяти днів з дня винесення постанови“, у взаємозв'язку з положеннями пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, згідно з якою забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом, є однією з основоположних засад судочинства.

На думку автора клопотання, внаслідок неоднозначного застосування судами України положень частини другої статті 294 Кодексу порушено його право на судовий захист. Таке порушення, як вважає Третяк А.В., полягає у тому, що суд відмовив у розгляді його апеляційної скарги на постанову судді про поновлення строку пред'явлення виконавчого документа до виконання.

Загалом погоджуюсь із позицією, викладеною у Рішенні, що положення частини другої статті 294 Кодексу щодо оскарження в апеляційному порядку постанови судді у справі про адміністративне правопорушення необхідно розуміти так, що в апеляційному порядку може бути оскаржена лише та постанова судді у справі про адміністративне

правопорушення, ухвалення якої передбачене частиною першою статті 284 цього кодексу, а саме: про накладення адміністративного стягнення, про застосування заходів впливу, встановлених у статті 24¹ цього кодексу, про закриття справи. Однак вважаю, що Конституційний Суд України обмежився буквальною інтерпретацією зазначеної норми, тоді як повинен був піддати конституційно-правовому аналізу питання щодо можливості оскарження в апеляційному порядку постанов судді у справі про адміністративне правопорушення, винесення яких не передбачене частиною першою статті 284 Кодексу. Це зумовлено тим, що забезпечення права на апеляційне оскарження постанов судді у справі про адміністративне правопорушення виходить за межі правового регулювання частини другої статті 294 Кодексу.

2. Згідно з Основним Законом України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, головним обов'язком якої є утвердження і забезпечення прав і свобод людини (частина друга статті 3); органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6); в Україні визнається і діє принцип верховенства права, звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується (частини перша, третя статті 8).

Права і свободи людини і громадянина захищаються судом, кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (частини перша, друга статті 55 Основного Закону України).

Конституційний Суд України зазначив, що відмова суду в прийнятті позовних заяв, скарг, оформлених відповідно до процесуального закону, є порушенням права на судовий захист, яке за статтею 64 Конституції України не може бути обмежене. Реалізація права особи на судовий захист здійснюється, зокрема, шляхом оскарження судових рішень у судах апеляційної інстанції, оскільки перегляд таких рішень в апеляційному

порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина. За правовою позицією Конституційного Суду України „правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах“ (абзаци другий, третій підпункту 3.1 пункту 3 Рішення від 27 січня 2010 року № 3-рп/2010).

Однією з основних засад судочинства є забезпечення апеляційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом (частина третя статті 129 Основного Закону України). Забезпечення апеляційного оскарження є конституційною гарантією права кожного на судовий захист.

У Рішенні від 27 січня 2010 року № 3-рп/2010 Конституційний Суд України зазначив, що апеляційне оскарження судового рішення можливе у всіх випадках, крім тих, коли закон містить заборону на таке оскарження (абзац другий підпункту 3.2 пункту 3).

3. З аналізу матеріалів справи вбачається, що питання про можливість оскарження будь-яких постанов судді у справі про адміністративне правопорушення, зокрема, прийнятих на етапі виконання судового рішення, є ключовим. Автор клопотання порушує його в контексті частини другої статті 294 Кодексу тому, що суди України керувалися саме цим положенням.

Пов'язані з виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення питання вирішуються органом (посадовою особою), який виніс постанову (стаття 304 Кодексу).

Питання порядку поновлення строків виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення виходить за межі судового провадження справи по суті і стосується стадії виконання судового рішення. Такий порядок регулюється нормами Кодексу та Законом України „Про виконавче провадження“ (далі – Закон), який є спеціальним. Зазначене підтверджується положеннями пункту 2 частини другої статті 17 Закону, згідно з якими до виконавчих документів, які підлягають виконанню державною виконавчою службою, належать, зокрема, постанови судів у

справах про адміністративні правопорушення, а також пункту 1 частини першої статті 22 Закону, якими передбачено строки пред'явлення виконавчих документів до виконання, серед яких і постанови судів у справах про адміністративні правопорушення.

Можливість поновлення пропущеного строку пред'явлення виконавчого документа до виконання в судовому порядку передбачена частиною другою статті 24 Закону, відповідно до якої стягувач, який пропустив строк пред'явлення виконавчого документа до виконання, має право звернутися із заявою про поновлення строку пред'явлення до суду, який видав виконавчий документ, або до суду за місцем виконання.

Нормами Кодексу та Закону не встановлено заборони на оскарження постанови судді у справі про адміністративні правопорушення щодо поновлення строку пред'явлення виконавчого документа до виконання.

Отже, Конституційний Суд України виходячи з конституційних гарантій забезпечення права на судовий захист, не обмежуючись буквальним тлумаченням положень частини другої статті 294 Кодексу, повинен був здійснити системний аналіз положень Кодексу та Закону в аспекті питання щодо можливості оскарження в апеляційному порядку постанов судді у справі про адміністративні правопорушення, винесення яких не передбачене частиною першою статті 284 Кодексу, тобто прийнятих не за результатами судового провадження по суті справи.

Такий підхід дозволив би судам України однозначно розуміти питання, пов'язані з можливістю оскарження в інстанційному порядку судових рішень у випадках, коли закон не забороняє такого оскарження, і забезпечити реалізацію права особи на судовий захист шляхом оскарження постанов судді у справі про адміністративні правопорушення, винесення яких не передбачено частиною першою статті 284 Кодексу.

Суддя
Конституційного Суду України

С. В. САС